

האם אנחנו מוכנים למשיח? גליון מספר 49

שאל נא את הכהנים תורה

א. כל כלל ישראל נתעלו במדריגה העליונה של מלאכים שאין למעלה ממנה, והקב"ה בעצמו ירד לדור עם כלל ישראל, וזה היה כ"כ בפתאומיות, ואפי' אותן שהיו משוקעים בעבירות, ורצו להעלות מהן, פתאום נתעלו מדרגתן להושיבם עם האבות והנביאים (בהגר"א שה"ש ו,יא,יב)! רצתי להביא קרבן תודה, ונסתפקתי האם הלויים אומרים שירה (מזמור לתודה) בעת ניסוך היין? (ע' ערכין יא,; ותוס' ר"ה ל: ד"ה ונתקלקלו, וזה"ק פ' צו לב,; וספר חסידים תתר"ד)

ב. הייתי בבנין שהיה בו מת, החלונות והדלתות היו סגורים, אמנם האם הטומאה עוברת דרך הנקבים העשויים להכניס אויר מהמזגן, וזה פתוח לחדר שבו המת? (ע' אהלות פ"ג מ"ב במפרשים)

ג. בעת שהייתי מנקה המקום כל הגויים שנהרגו, הייתי לבוש כפפות מעור, ואחזתי במקל (של מתכת) וזה נגע באברי המתים. ולכאורה המקל הוא אבי אבות הטומאה מדין חרב הרי הוא כחלל, והכפפות אב הטומאה, ואני ראשון (למ"ד הגויים אינם מטמאים במשא), ואני יכול לטבול ולהיות טהור לערב, אמנם נסתפקתי אפשר דכמו שיש דין של חיבורים במת (שמעון נוגע בראובן בעת שראובן נוגע במת, שמעון נטמא ז' ימים), אפשר דיש דין חיבורים לחרב כחלל, ומכיון שנגעתי בכפפה בעת שמחובר לחלל חרב, אזי אני טמא ז' ימים? (ע' מקד"ד מט,א, חזו"א אהלות ט,ו, תפא"י ורש"ש אהלות פט"ו מ"ב, ומנ"ח מצוה רסג)

ד. כלי שנשבר ואינו ראוי למלאכתו הראשונה, אבל ראוי לקבל בו משקים, האם הוא מקב"ט (ע' רמב"ם כלים פ"ח ה"י) ה. איזה מחזה! תחיית המתים כבר התחיל בעת חנוכת המקדש, ויחזקאל הנביא בעצמו הוא הכהן המחנך המקדש (יחזקאל מג, יט והלאה), ולאחר שהקריב יחזקאל השעיר לחטאת ופר ואיל לעולה, השליכו הכהנים עליהם מלח (שם כד)! ונסתפקתי האם שייך לנדב קרבן מלח? ואם שייך האם צריך למלוח המלח? (ע' רמב"ם תו"מ פ"ט ה"א, רדב"ז ואו"ש שם, וחזו"א מנחות לג,טו, ושיח השדה ליקוטים ח)

הלכתא למשיחא

בחסדי ד' למדנו רוב הלכות טומאה וטהרה וקרבנות שהיחיד חייב בהם, ועכשיו באו נלמד הלכות עבודת הלויים. יש ג' ראשי עבודות שמוטל על הלויים, א. שירה, ב. להיות שומרים, ג. להיות שוערים. אמנם חוץ מזה מוטל על הלויים האחריות על הבית המקדש שהכל יתנהל כהלכה, ושהכל יהיה מסודר. על הלויים מוטל להזהיר שזר לא יקרב לעבודה (במדבר יח,כג), וגם שלא יכנס שום טמא למקדש (שם א' בספורנו) [לכאורה הכוונה שמוטל על הלוי לדרוש על כל הנכנס למקדש האם הוא טהור, ונזהר מכל דבר המטמאו, והאם טבל לפני שנכנס לעזרה, וכן הוא בדברי הימים א. כג כח] דהלויים היו ממונים על טהרת כלל קודש, ופי' המצודות לשמור טהרת דברים הקדושים שלא יטמאו, וכ"כ הליקוטי הלכות ריש תמיד דמצות שמירה הוא שלא יכנסו טמאים]. כל צרכי המקדש, הפשט וניתוח, וכן שחיטה, כשאין מספיק כהנים, וכן להוציא טומאה מן המקדש, לכבד העזרה, ולמנות גזברין ואמרכלין, הם ממונים על הלשכות כמו לשכת הטלאים וכד', וקדשי המזבח וקדשי בדק הבית, ועל כלי השרת, ועל סלת יין ושמן לבונה ובשמים לקטורת (להכינם כהלכה), ולהכין חביתי כה"ג, ולחם הפנים, ולהשיג על אורגי פרוכת, ובגדי כהונה (כ"ז בדבה"י א.ט), והם מוכנים להגיש לכהן הכלים שצריכים (שם כג לא ברש"י), וגם לומר לכהנים על כל קרבן לפני זריקה ולפני ההקטרה, מי הוא הבעלים של הקרבן (ע' ספרי פ' קרח פיסקא א' במלבי"ם).

לפני שלוי נכנס לעבודה צריך ללמוד ה' שנים. י"א דוקא המשוררים צריך לימוד ה' שנים, דחכמת המוסיקא קשה מאד ללמוד (כס"מ בתי' א'), ובספרי דבי רב דדק מהרמב"ם שצריך ללמוד כל עבודת הלוייה לפני שנכנסים לשום עבודה. והחפץ חיים כתב במכתב (לספר יד רמ"ה) דצריך ללמוד כל הלכות מקדש וקדשיו, [ודבריו לכאורה כפי מה שכתבנו דעליהם מוטל להזהיר על הטומאה, א"כ צריכים להיות בקיאים בסדר טהרות, וכן מהא דספרי דצריך להודיע מי הבעלים שזהו רק לכתחילה דזרקו סתם כשר, כ"ש שעליהם מוטל לדעת כל הפסולים]. וכתב בליקוטי הלכות דלימוד ה' שנים זהו רק לכתחילה [ופשוט דלא לו שהכינו עצמם טרם יבנה המקדש יותן קדימה לעבוד].

מאיזה גיל ראוי לעבודה? דעת הרמב"ם מן י"ג, וי"א דלשורר דוקא בן ל' (כס"מ בתי' א'), ודעת הרמב"ן מן כ'. וכ"ז להיות ממונה על אחד מהדברים, אבל לכבד ולתקן העזרה יכול לעשותם מן י"ג. אין מום פוסל בלויים, רק אם נתקלקל קולו אינו ראוי לשיר, אבל ראוי לשאר עבודות. לוי שעבד ע"ז נפסל להיות משורר ומשוער, ויעשו שאר העבודות הכשרות בזר, כמו שחיטה והפשט וניתוח (יחזקאל מד,יא).

הלויים נחלקו לכ"ד משמרות, וכל שבוע משמר אחר עובד (לשוער לשורר, ולפי הרמב"ן [במדבר א,נג] גם לשמור, אבל הממונים על האוצרות וכד' אינו נחלף כל שבוע). והמשמר נחלק לבתי אב, ויש ראש בית אב והוא ממנה כל לוי בבית אב שלו על מה הוא ממונה. ואסור לבן לוי לעבוד עבודת חבירו, ואפי' לסייעו, כגון משורר לשוער, וכן שורר בפה אסור לנגן בכלי (רש"י על בראשית רבה פ"ג,ג,ג, וע' תויר"ט ותפא"י ס"ב דערין, ובמעשה חושב ערכין יא:, וליקוטי הלכות שם מבואר דמותר כיון דקיימ"ל דעיקר שירה בפה). ונחלקו האחרונים במשורר ושוער אם מותר לשמור.

תשובות לשאלות גליון שעבר

א. בחסדי ד' אלקי אברהם אלקי יצחק ואלקי יעקב (בגמ' תשפ"ב) ראה בענינו, ובמשך כל הגלות היה עמנו כמש"כ בכל צרתם (בגמ' תשפ"ב) לו צר (ישעיה סג,ט), ואחר התקופה שעברנו ועת צרה היא ליעקב וממנה יושע (ירמיה לז,ג) גאל אותנו וקיים מה שאמר (שם ט) ועבדו את ד' אלקיהם ואת דוד מלכם אשר אקים (בגמ' תשפ"ב) להם! אחר שנטהרתי הלכתי ישר לבית המקדש להביא כל הקרבנות שנתחייבתי. ברוך ד' אני מחוייב להביא הרבה קרבנות יולדת, האם מותר לי להכניס כל הקרבנות ביחד לעזרה בבת אחת? (ע' מג"א ס' קמ"ז ס"ק יא, קרן אורה נדרים עג, ואג"מ ח"א ס' קפט) תשובה: דעת המג"א דלרמב"ם מותר, ולתוס' בקרבנות חובה יש לאסור להביאם בבת אחת משום אין עושין מצות חבילות חבילות. והקרן אורה כתב דגם בקרבנות חובה אין איסור, וכ"כ האג"מ כיון דמוטל על הכהנים עבודת המקדש, צריכים להזדרז, ואין מקום לאין עושין מצות חבילות חבילות.

ב. כעת שירושלים מלאה באבנים טובים ומרגליות, והכל בחנם, אני לא צריך את שרשרת הזהב, ויחדתי השרשרת לשים על הבהמות שאני מקריב, עד שיגיעו לעזרה. האם השרשרת עדיין מקבלת טומאה? (ע' שבת נב) תשובה: נוי בהמה אין מקבל טומאה, אבל על ידי יחוד אינו עולה מלקבל טומאה, וצריך שינוי מעשה, ואין צריך שינוי מעשה שמקלקלו (כרבנן דר"י שבת נב; כן פסק הרמב"ם פ"ח כלים ה"י).

ג. האם מותר להניח תרומה בתוך כלי שהוא טבול יום, כשהתרומה עטופה בפלסטיק? (ע' טב"י פ"ד מ"ג) תשובה: כשהמפריש טבול יום מבואר במשנה (שם ב') שצריך להניח התרומה בכלים שאין מקב"ט, משום היכר שלא לגעת בתרומה, (ואז יש לדון אם כשהיא עטופה בפלסטיק בתוך כלי המקב"ט האם נחשב כהיכר), אבל כשהכלי טבול יום מבואר במשנה אחרונה, וחי' מהר"ח ורש"ש (מ"ג שם) דאין צריך היכר, וכל שאין התרומה נוגעת בכלי מותר.

ד. אחד מהגרים גרורים שלא הביא קרבנותיו נגע בקרבן שלמים, האם נטמא? (ע' כריתות ח:) תשובה: במתני' איתא דלראב"י גר חשיב מחוסר כפרה, ואיתא בגמ' דרבנן לא חשיב גר משום דהקרבן שלו הוא רק להתירו למיעל בקהל (בזמן המקדש). לפי ר"ג חכמים ס"ל דמותר לאכול בקדשים, ולפרש"י וש"מ וכן הרמב"ם בהלכותיו (מח"כ פ"א ה"ב) לרבנן גם כן אסור בקדשים, אלא דאין ליתן לו תואר מחוסר כיפורים, אלא דחסר בגירות כלפי לאכול בקדשים. ולפ"ז אינו מחו"כ לפסול על ידי נגיעה, (ובדעת ראב"י י"א דג"כ ס"ל כן (תור"ע ותפא"י), וי"א דס"ל דהוי מחו"כ ממש, אבל להלכה לא קיימ"ל כראב"י).

ה. זה היום חכינו לו! כבר חכינו בגלות 1953 שנה, וכמו שרמז לנו בירמיה (לג,ה) הסתרת פני מהעיר הזאת (בגמ' 1953), וכבר הגיע הזמן שיתקיים (שם ל,יז) כי אעלה ארכה לך וממכותיך ארפאך נאם ה' כי נדחה קראו לך ציון (בגמ' 1953)! אני לוי בן ט' שנים האם אני יכול לקיים המצוה לשמור את בית המקדש? (ע' ריש תמיד ברא"ש תפא"י וש"מ) תשובה: כתוב במשנה שבשלשה מקומות שהכהנים שומרים בבית המקדש, הרובים שומרים שם. ופ' המפרש והכ"מ ועוד מפרשים דהיינו פחות מ"ג, והמל"מ ותפא"י ובאר שבע תמהו היאך מתקיים המצוה ע"י קטן, ופי' שלא הגיעו לכלל עבודה דהיינו בן עשרים, אבל פחות מ"ג אי אפשר לו לשמור. ובפשטות נחלקו גם לענין לוי.